

Warszawa, dnia 17 stycznia 2014 roku

Pan
Karol Kościński
Dyrektor Departamentu
Własności Intelektualnej
i Mediów

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

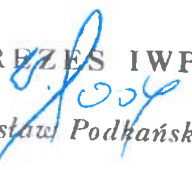
Szanowny Panie Dyrektorze,

w imieniu Izby Wydawców Prasy i Stowarzyszenia Wydawców REPROPOL przekazuję przy niniejszym piśmie odpowiedź na pakiet pytań w ramach konsultacji społecznych dotyczących reformy europejskiego prawa autorskiego.

Z wyrazami szacunku

PREZES

Maciej Hoffman

PREZES IWP

Wiesław Podkański

Konsultacje społeczne dotyczące reformy europejskiego prawa autorskiego

I. Zakres i ochrona praw oraz funkcjonowanie jednolitego rynku UE

I.1. Terytorialność prawa autorskiego

Pomimo znacznego stopnia harmonizacji prawa autorskiego i praw pokrewnych dokonanej w dyrektywach Unii Europejskiej, zakres ochrony przyznanej uprawnionym w krajowych przepisach jest ograniczony do terytorium danego państwa członkowskiego. Co prawda uprawniony może udzielić licencji na wiele terytoriów, to jednak w praktyce mechanizmy licencyjne obejmują terytorium co najwyżej kilku państw członkowskich. Utrudnia to powstanie w Unii Europejskiej prawdziwie jednolitego rynku cyfrowego. Skutkiem tego jest znaczne zróżnicowanie świadczonych w poszczególnych państwach członkowskich usług zapewniających legalny dostęp do chronionych utworów oraz terytorialne ograniczenia przy korzystaniu z tych usług z terytoriów innych państw członkowskich.

Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy może być fakt, iż przepisy dyrektywy 2001/29/WE o prawie autorskim w społeczeństwie informacyjnym nie precyzują, jaki jest terytorialny zakres korzystania z utworu (bądź przedmiotu prawa pokrewnego) polegającego na jego publicznym udostępnianiu *online*, tj. „w taki sposób, aby każdy miał do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym” (art. 3 ust. 1 i 2 dyrektywy 2001/29/WE).

Dodatkowo, wskazany sposób korzystania stanowi odrębne pole eksploatacji od zwielokrotniania utworu (art. 2 dyrektywy 2001/29/WE). Tymczasem, z technicznego punktu widzenia, udostępnienie utworu *online* wymaga jego równoczesnego zwielokrotnienia, co oznacza konieczność uzyskania zezwolenia na dwóch różnych polach eksploatacji, czasem od różnych podmiotów.

1. *Czy terytorialny charakter prawa autorskiego stanowi utrudnienie przy świadczeniu bądź dostępie do legalnych usług online, zarówno z punktu widzenia licencjodawców, licencjobiorców jak i użytkowników końcowych (konsumentów)?*
2. *Jakie trudności wiążą się z brakiem określenia terytorialnego zakresu korzystania z utworu w taki sposób, aby każdy miał do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym?*

Z punktu widzenia licencjodawców – wydawców prasy w zakresie usług informacyjnych świadczonych konsumentom, problem terytorialnego charakteru prawa autorskiego nie stanowi utrudnienia przy świadczeniu lub dostępie do legalnych usług online. Z każdego miejsca na świecie subskrybent bądź czytelnik ogólnodostępnego wydania online posiadający dostęp do internetu jest w stanie korzystać z usługi prasy za pomocą systemu „Piano” lub platform cyfrowych wydawców. Nieco inaczej wygląda problem, gdy licencje mają być udzielone podmiotom, które korzystają z wydań prasowych do celów niezwiązanych z użytkowaniem osobistym, ale służących dalszemu rozpowszechnianiu artykułów publicznie w celach informacyjnych (przedruk), czy też wybranym podmiotom w ramach tzw. monitoringu prasy. Z uwagi na specyfikę sektora prasowego korzystanie z prasy zagranicznej stanowi margines, ponieważ prasa głównie dotyczy tematyki regionalnej, w dodatku barierą

jest język, gdyż prasa, co do zasady jest rozpowszechniana w językach narodowych. Wydawcy europejscy (w tym polscy) dla tej – pomimo, że marginalnej, jednakże ważnej – działalności znaleźli rozwiązanie poprzez utworzenie stowarzyszenia PDLN (Press Database Licensing Network- Sieć licencjonowania prasowych baz danych), administrującego siecią, do której mogą dołączać podmioty uprawnione do rozpowszechniania materiałów prasowych w poszczególnych krajach europejskich. Z punktu widzenia wydawców istnieją dużo poważniejsze bariery i utrudnienia w multiterytorialnym licencjonowaniu niż problem terytorialnego charakteru praw autorskich. Duża liczba artykułów pojawiających się codziennie w prasie wymaga współpracy wydawców w całej Europie. Współpraca ta napotyka na trudności i ogranicza szybki rozwój usług prasy online. Najpoważniejszymi barierami są niejasne prawo antymonopolowe, różne stawki podatku VAT oraz występowanie w kilku krajach europejskich, w tym również w Polsce, dominujących na rynku usług pirackich w sferze pressclippingu, które powodują nieuczciwą konkurencję z legalnymi usługodawcami.

3. *Jakie trudności wiążą się z koniecznością uzyskania zezwolenia na dwóch polach eksploatacji (zwielokrotnianie i publiczne udostępnianie) w celu udostępniania utworów online?*

Z uwagi na specyfikę rozpowszechniania w sieci Internet prawo do publicznego udostępniania bez praw do zwielokrotniania oznacza możliwość stosowania „deep linków” do treści już umieszczonych w sieci, natomiast oba pola umożliwiają rozpowszechnianie utworu na stronie internetowej nabywcy licencji – z uwagi na powyższe, koszty obu różnych licencji są różne. W sytuacji, gdy chociaż na jedno pole należy uzyskać zezwolenie, kwestia czy uzyskuje się prawo na jedno czy dwa pola, ma znaczenie tylko w zakresie udzielanej licencji i jej ceny. Trudno w tej sytuacji kwestionować zasadność takiego rozwiązania i potrzebę zmiany w tej materii.

4. *W jaki sposób te utrudnienia mogą zostać wyeliminowane bądź ograniczone, tak aby poprawić dostępność legalnych treści w formatach cyfrowych we wszystkich państwach Unii Europejskiej przy równoczesnym zapewnieniu odpowiedniej ochrony dla uprawnionych? Czy konieczna jest tu i jak powinna w tym wypadku wyglądać interwencja unijnego ustawodawcy?*

Z naszej analizy wynika, że powyższe „utrudnienia” nie stanowią bariery w dostępności legalnych treści prasowych w formatach cyfrowych we wszystkich państwach Unii Europejskiej. Większość wydawców udostępnia treści w formatach cyfrowych. Do niedawna znaczna część materiałów prasowych dla konsumentów była udostępniana za darmo. Podstawowymi utrudnieniami, które spowalniają ten proces, jest szereg czynników. Najpoważniejszym z nich są nielegalne usługi - konkurujące z legalnymi. Tyle, że to bardziej kwestia skutecznej egzekucji prawa autorskiego niż problem materialnego prawa autorskiego. Ponadto w naszej ocenie poważniejszymi utrudnieniami są agregacja materiałów na pograniczu nieuczciwej konkurencji i nadużywanie pozycji monopolistycznej przez podmioty świadczące usługi drogą elektroniczną (KE vs GOOGLE). Wydaje się również, że gdyby państwa członkowskie przestrzegały bardziej regulacji UE np. w zakresie usług społeczeństwa informacyjnego, poprawiłoby to konkurencyjność i równość podmiotów na rynku usług online. Zgodnie z traktatem europejskim i dyrektywą e-commerce usługi społeczeństwa informacyjnego co zasady są odpłatne. W tej kwestii wypowiedział TS w wyroku z 26 czerwca 2003 r. w sprawie C-422/01 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) i Ola Ramstedt przeciwko Riksskatteverket, ECR [2003] I-6817, uznając w wyjątkowych sytuacjach dopuszczalność innego świadczenia zamiast odpłatności. Natomiast wyjątek stał się regułą, a główną walutą stała się prywatność użytkowników – rekompensowana wpływami reklamowymi, które z mediów przeniosły się do pośredników niewytwarzających treści kreatywnych.

5. Czy rozwiązaniem problemu terytorialnego charakteru prawa autorskiego mogłoby być wprowadzenie jednolitego prawa autorskiego obowiązującego w całej UE, które zastąpiłoby dotychczasowe prawa krajowe?

W najważniejszych obszarach dla rynku usług online prawo autorskie jest zharmonizowane w następujących dyrektywach:

1. Dyrektywa Rady 92/100/EEG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej - zmieniona Dyrektywą 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r.;
2. Dyrektywa 93/98 z dnia 29 października 1993 roku w sprawie ujednolicenia czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych;
3. Dyrektywa 96/9 z dnia 11 marca 1996 roku o prawnej ochronie baz danych;
4. Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym;
5. Dyrektywa 2001/84/CE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki tzw. prawo „droit de suite”;
6. Dyrektywa 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej.
7. Dyrektywa 2012/28/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych.

Dalsza harmonizacja musiałaby dotyczyć ujednolicenia w zakresie stosowania wyjątków (określonych w Dyrektywie 2001/29/WE¹), a także ujednolicenia różnic, które wykształciły się pomiędzy prawem autorskim tzw. kontynentalnym i anglosaskim.

W sytuacji dominacji utworów amerykańskich na rynku sektorów – muzycznego i filmowego – jednolite prawo autorskie w UE, pomimo, że jest ciekawą propozycją raczej nie przyniosłoby istotnej zmiany.

I.2. Problem odesłań i przeglądarek internetowych

W ostatnim czasie na gruncie prawa unijnego pojawiły się wątpliwości co do charakteru odesłań (linków) zamieszczanych na stronach internetowych, prowadzących do zasobów znajdujących się na innych stronach. Do Trybunału Sprawiedliwości UE skierowano kilka pytań prejudycjalnych, mających na celu ustalenie, czy zamieszczenie odesłania do chronionego utworu jest równoznaczne z jego publicznym komunikowaniem lub publicznym udostępnieniem w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 2 dyrektywy 2001/29/WE¹.

Do TSUE trafiło też pytanie prejudycjalne dotyczące tymczasowych kopii utworów tworzonych w pamięci komputera przez przeglądarkę internetową podczas wyświetlania stron internetowych².

¹ Sprawy C-466/12 Svensson, C-348/13 Bestwater International oraz C-279/13 C More Entertainment.

² Sprawa C-360/13 Public Relations Consultants Association.

Trybunał będzie w tej sprawie oceniać, czy takie kopie mieszczą się w ramach wyjątku określonego w art. 5 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE³.

6. *Czy korzystanie z utworów w sposób opisany powyżej (linkowanie oraz zwielokrotnianie w pamięci komputera przez przeglądarkę internetową) powinno być uzależnione od zgody uprawnionego? Czy prawo europejskie powinno w sposób wyraźny określać sytuacje bądź warunki, po spełnieniu których taka zgoda nie jest konieczna? Jeśli tak, jak powinna, Państwa zdaniem, wyglądać taka regulacja?*

Trybunał Sprawiedliwości UE wypowiedział się w podobnej sprawie w postanowieniu z dnia 17 stycznia 2012 roku sygn. C 302/10 [INFOPAG vs..] Zgodnie z art. 5 ust. 1 dyrektywy 2001/29 [INFOSOC] czynności zwielokrotniania są wyłączone z ustanowionego w art. 2 prawa do zwielokrotniania tylko wtedy, gdy spełnionych jest pięć przesłanek, a mianowicie, gdy dana czynność:

- ma charakter przejściowy i dodatkowy;
- stanowi integralną i podstawową część procesu technologicznego;
- za jedyny cel ma umożliwienie transmisji w sieci wśród osób trzecich przez pośrednika lub legalnego korzystania z utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną, oraz
- nie ma odrębnego znaczenia ekonomicznego.

Przesłanki te mają charakter kumulatywny w takim znaczeniu, iż niespełnienie jednej z nich skutkuje tym, że dana czynność zwielokrotniania nie jest wyłączona na podstawie art. 5 ust. 1 dyrektywy 2001/29 z ustanowionego w art. 2 tej dyrektywy prawa do zwielokrotniania.

Sprawa więc wymaga przeanalizowania w oparciu o wymienione wyżej przesłanki. Z punktu widzenia prasy o wiele istotniejsza jest rola wyszukiwarek internetowych niż przeglądarek, niemniej jednak stoimy na stanowisku, że w sytuacji uznania, że działalność przeglądarek nie mieści się w wyjątku – należałoby uznać przeglądarkę za rodzaj urządzenia i obciążyć opłatą adekwatną, jaką prawo krajowe przyjmuje dla innych urządzeń reprograficznych lub licencji w krajach gdzie nie ma opłat reprograficznych od urządzeń i czystych nośników z nimi związanych - rozliczanych za pośrednictwem właściwych organizacji zarządzania prawami autorskimi.

1.3. Wyczerpanie prawa

Zgodnie z tzw. zasadą wyczerpania prawa, określoną w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29/WE⁴, w przypadku pierwszej sprzedaży danego przedmiotu lub innego przeniesienia własności na obszarze UE przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem, wyczerpuje się prawo do rozpowszechniania egzemplarza utworu na tym obszarze. Oznacza to, iż uprawniony nie ma wpływu na dalszy obrót tym egzemplarzem.

Zasada ta ma zastosowanie wyłącznie do utworów wprowadzanych do obrotu na fizycznych nośnikach. Znajduje to potwierdzenie w treści motywu 28⁵ oraz przepisu art. 3 ust. 3 dyrektywy⁶. Komisja Europejska poddaje pod rozagę możliwość rozszerzenia zasady wyczerpania prawa na

³ Jego odpowiednikiem w polskich przepisach jest art. 23¹ ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

⁴ Por. art. 51 ust. 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

⁵ Stanowi on, iż ochrona prawa autorskiego na mocy dyrektywy 2001/29/WE obejmuje wyłączne prawo do kontrolowania dystrybucji utworu w postaci materialnego nośnika.

⁶ Zgodnie z tym przepisem, czynności publicznego komunikowania i udostępniania utworów nie powodują wyczerpania praw w zakresie publicznego komunikowania i udostępniania.

utwory rozpowszechniane w formie cyfrowej⁷. W tym celu należy przeanalizować praktyczne konsekwencje takiego rozwiązania – zarówno dla uprawnionych jak i dla usługodawców pośredniczących w dystrybucji utworów oraz konsumentów.

7. *Czy zasada wyczerpania prawa powinna mieć zastosowanie w przypadku nabycia kopii utworu w postaci cyfrowej, a jeśli tak – w jaki sposób mogłaby odbywać się jego dalsza dystrybucja?*

Istotą instytucji wyczerpania prawa jest fizyczne przeniesienie posiadania oraz prawa własności egzemplarza utworu. W uproszczeniu oznacza to, że zbywca nie ma utworu a nabywca lub obdarowany ma. W sytuacji, gdy utwory w postaci cyfrowej łatwo skopiować, a wysłanie pliku z utworem drogą elektroniczną oznacza jego automatyczne skopiowanie - bez wprowadzenia skutecznych DRM zapobiegających kopiowaniu - instytucja wyczerpania prawa w zasadzie zalegalizowałaby piractwo. Nie można porównywać tej sytuacji z programami komputerowymi, gdzie warunkiem korzystania jest zarejestrowanie kopii programu - stąd właściciel praw może kontrolować jego korzystanie, tzn. sprawdzić czy kopia została usunięta z komputera pierwotnego nabywcy przed zainstalowaniem jej u kolejnego. W przypadku prasy nawet przy zastosowaniu DRM możliwy jest powszechny obrót tylko jedną kopią wydania gazety wśród wielu beneficjentów potencjalnego wyczerpania prawa. W sytuacji, gdy pierwotny nabywca przeczytaną kopię cyfrową może przekazać kolejnemu w ciągu sekundy jednym ruchem myszki, a ten po przeczytaniu następnemu – jedna kopia może zostać udostępniona w ciągu dnia kilkudziesięciu osobom. Dlatego też w obecnym stanie techniki i przy braku skutecznych zabezpieczeń, które nie dość, że są nieskuteczne, to dodatkowo powiększają koszty wydawców i są nieprzyjemne dla konsumentów (choćby w zakresie możliwości sporządzenia prywatnej kopii), przyjęcie zasady wyczerpania prawa w stosunku do kopii cyfrowych podważa model biznesowy wydawców, ograniczając ich rozwój.

I.4. Rejestr utworów

Zgodnie z art. 5 ust. 2 Konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych, korzystanie w danym państwie – stronie tej Konwencji z praw autorskich przysługujących twórcy utworu powstałego w innym państwie nie wymaga spełnienia żadnych formalności. W praktyce w wielu państwach zasadą tą objęto także twórców krajowych⁸.

W związku z rozwojem technologii cyfrowych, ułatwiających eksploatację utworów, coraz częściej zwraca się uwagę na korzyści płynące z systemów ich rejestracji – niekoniecznie obligatoryjnych. Przykładem takiego systemu jest powstająca obecnie baza danych utworów osieroconych, do której utworzenia zobowiązany został Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM)⁹. Istnieje też wiele baz danych stworzonych przez producentów, wydawców, organizacje zbiorowego zarządzania czy biblioteki.

8. *Czy stworzenie na szczeblu UE systemu rejestracji utworów usprawniłoby ich identyfikację i licencjonowanie? Jakie byłyby zalety i wady takiego systemu? W jaki sposób taki system*

⁷ Warto przypomnieć, iż TSUE potwierdził, że zasada wyczerpania prawa ma zastosowanie do kopii programów komputerowych nabytych w postaci elektronicznej (pobranych ze strony internetowej a więc bez użycia fizycznego nośnika). Stanowisko to zostało jednak wyrażone w oparciu o przepisy dyrektywy 2009/24/WE w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych i nie wpływa ono na ograniczenie zasady wyczerpania prawa określonej

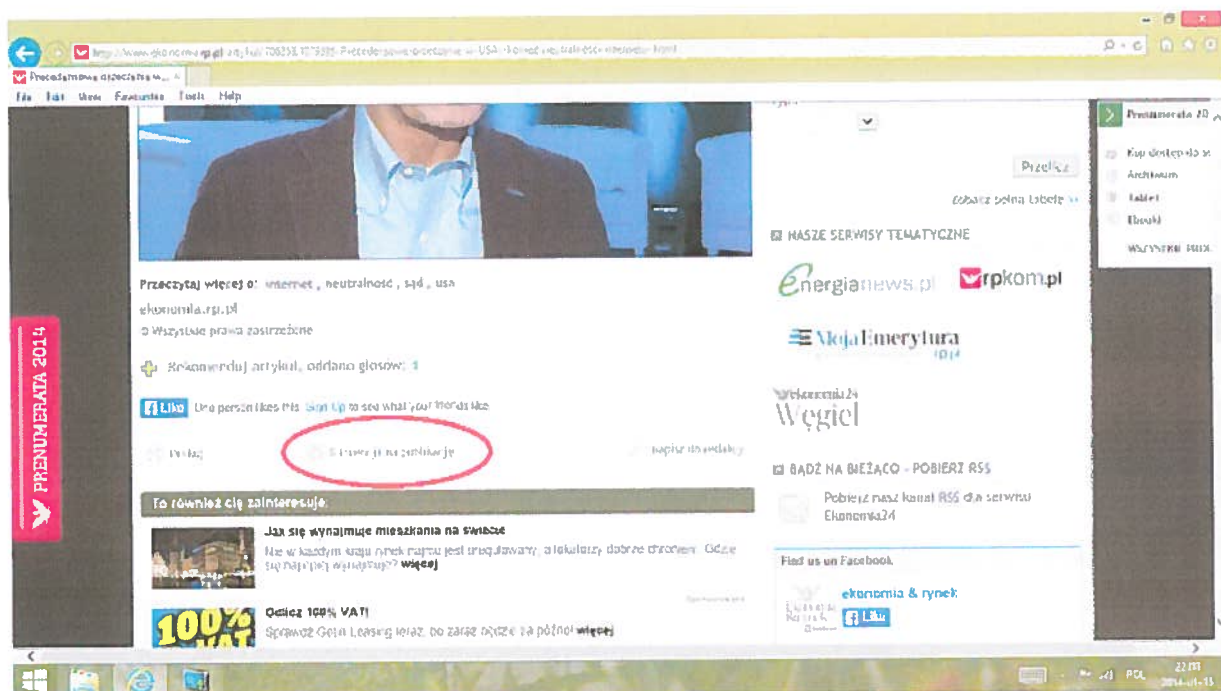
⁸ Por. art. 1 ust. 4 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

⁹ Por. art. 3 ust. 6 dyrektywy 2012/28/EU w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych.

mógłby funkcjonować, w szczególności – jakie należałoby wprowadzić zachęty dla uprawnionych do rejestrowania utworów w tym systemie?

9. *Czy i w jaki sposób UE powinna wspierać tworzenie jednolitych „identyfikatorów” dla utworów, które umożliwiłyby współpracę i przepływ informacji pomiędzy różnymi bazami danych?*

Wydawcy prasy publikując artykuły prasowe na stronach internetowych informują o warunkach ich licencjonowania. Pod większością artykułów znajduje się link „kup licencję” lub „licencja na publikację”, prowadzący do zasad i cennika.

Stąd prowadzenie rejestru artykułów nie stanowiłoby wartości dodanej ułatwiającej jego licencjonowanie a tylko podniosłoby koszty wydawców. Natomiast wprowadzenie jednolitych i powszechnie akceptowanych oznaczeń i identyfikatorów mogłoby ten proces ułatwić. Warunkiem skuteczności takiego narzędzia jest jednak powszechność przyjętego standardu również poza granicami UE lub przyjęcie zasady traktowanie krajowego w stosunku do usług oferowanych w danym kraju wzorem rozwiązań przyjętych w Hiszpanii. Strony oferujące zawartość z serwerów położonych poza granicami UE, nie będąc zobowiązanymi do ich stosowania będą jeszcze bardziej konkurencyjne w stosunku do krajowych i europejskich.

1.5. Czas ochrony

Art. 7 ust. 1 Konwencji berneńskiej wprowadził minimalny okres ochrony praw autorskich. Przepis ten przewiduje, że ochrona wygasa po upływie 50 lat po śmierci twórcy. W prawie UE okres ten przedłużono do 70 lat po śmierci twórcy¹⁰.

Także w stosunku do określonych w prawie międzynarodowym okresów ochrony praw pokrewnych w niektórych przypadkach przepisy UE wprowadziły dłuższe terminy. Art. 17 Traktatu WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach wprowadził 50 letni czas ochrony¹¹. W prawie UE – w przypadku fonogramów oraz wykonań muzycznych – okres ten wydłużono do 70 lat¹². Natomiast 20-letni czas ochrony nadań wprowadzony art. 14 Konwencji rzymskiej o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych, w przepisach UE wydłużono do 50 lat¹³.

10. Czy obowiązujące obecnie okresy ochrony poszczególnych praw w dalszym ciągu znajdują uzasadnienie?

W naszej ocenie skrócenie czasu ochrony praw autorskich mogłoby wyrzucić negatywne skutki w zakresie rozwoju kultury. Twórcy też mają na utrzymaniu dzieci i czasem twórczość to jedyne dziedzictwo, które im pozostawiają. Często też prawa autorskie są traktowane przez nabywców, jako inwestycja, przyczyniając się do stymulacji i rozwoju twórczości, w związku z czym skrócenie czasu trwania praw autorskich przyczyni się do zmniejszenia ich wartości, a co za tym idzie wynagrodzenia za przeniesienie praw autorskich zostaną zmniejszone. W perspektywie może to mieć wpływ na ubożenie kultury poprzez brak motywacji autorów do tworzenia nowych dzieł.

1.6. Prawo do wynagrodzenia dla twórców i wykonawców

Oprócz katalogu praw wyłącznych przyznanych w prawie UE twórcom i artystom wykonawcom, niektóre przepisy przyznają uprawnionym niezbywalne prawo do wynagrodzenia, niezależnie od przeniesienia przez nich praw na producenta, np. w przypadku najmu egzemplarzy filmów¹⁴.

11. Czy prawo UE powinno przewidywać inne przypadki wynagrodzenia przysługującego twórcom i artystom wykonawcom z tytułu określonej eksploatacji, niezależnie od przeniesienia przez nich praw? Jeśli tak, to w przypadku jakich form eksploatacji?

¹⁰ Art. 1 i 2 dyrektywy 2006/116/WE w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych. Por. art. 36 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

¹¹ Por. też art. 89 i art. 95 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

¹² Dyrektywą 2011/77/UE dotyczącą zmiany dyrektywy 2006/116/WE. Zmiana ta nie została jeszcze implementowana w prawie polskim.

¹³ Art. 3 ust. 4 dyrektywy 2006/116/WE. Por. też art. 98 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

¹⁴ Art. 5 dyrektywy 2006/115/WE; por. też art. 70 ust. 2¹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Uważamy, że wynagrodzenie za korzystanie z utworu powinno być powiązane z prawem autorskim do utworu. W przypadku form eksploatacji stanowiącej rekompensatę za licencje ustawowe bądź dozwolony użytek, opłaty powinny przewidywać wynagrodzenie zarówno dla autora utworu, jak i właściciela praw autorskich do utworu. Wynagrodzenia dla autora lub innych uprawnionych pierwotnie z tytułu prawa pokrewnych powinny podlegać tym samym mechanizmom poboru, co wynagrodzenia dla właścicieli praw autorskich lub pokrewnych.

1.7. Ochrona praw

Dyrektywa 2004/48/WE w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej dokonała harmonizacji zasad dochodzenia roszczeń na drodze cywilnoprawnej w przypadkach naruszeń tych praw. W ostatnio prowadzonych konsultacjach społecznych, zarówno przez Komisję Europejską¹⁵, jak i MKiDN¹⁶, zwracano uwagę na nieefektywność tych procedur w przypadku naruszeń dokonywanych w internecie. Z drugiej strony podnoszona jest konieczność zachowania odpowiedniej równowagi pomiędzy poszczególnymi prawami podstawowymi, do których należy zarówno prawo własności (w tym intelektualnej), jak i prawo do prywatności czy ochrony danych osobowych. W tym kontekście w szczególności istotne staje się skuteczne egzekwowanie praw naruszanych na skalę komercyjną.

12. *Jakie działania należy podjąć na szczeblu UE aby zapewnić skuteczne egzekwowanie praw własności intelektualnych w przypadku naruszeń dokonywanych na skalę komercyjną, w szczególności w internecie?*
13. *Jaka powinna być rola pośredników (zarówno usługodawców internetowych jak i dostawców reklam, podmiotów obsługujących płatności czy rejestrujących domeny internetowe) przy zwalczaniu tego rodzaju naruszeń?*
14. *W jaki sposób zapewnić równowagę pomiędzy skuteczną ochroną praw własności intelektualnej w sieci a prawem do prywatności i ochroną danych osobowych?*

Mechanizmy i procedury skutecznego egzekwowania praw mają podstawowe znaczenie dla dobrego funkcjonowania systemu własności intelektualnej. Dobrze działające mechanizmy ochrony praw własności intelektualnej, to najlepszy sposób zwalczania fałszerstw i piractwa, zagwarantowania, iż podmioty praw autorskich i społeczeństwo, jako całość będą mogły korzystać w pełni z systemu własności intelektualnej oraz ochrony praw konsumenta przy podejmowaniu przez niego decyzji o zakupie utworu. Naruszenia praw własności intelektualnej wyrządzają rzeczywiste szkody ekonomiczne sektorowi wydawców gazet i hamują jego potencjał w zakresie reinwestycji i rozwoju. W świetle aktualnych konsultacji oraz rozważając możliwości, ale także i wyzwania, jakie wciąż stwarza Internet, dla wydawców gazet rzeczą bardzo ważną jest możliwość oparcia się o ilościowe badania nad sektorem. Naszym zdaniem, proces taki powinien obejmować zbadanie ekonomicznych konsekwencji naruszeń praw własności intelektualnej dla inwestycji wydawców oraz finansowych i długofalowych konsekwencji społecznych nieuprawnionego wykorzystywania treści przez strony trzecie, w tym podmioty gromadzące treści (wyszukiwarki internetowe i firmy prywatne), często dla osiągnięcia komercyjnych zysków. Prawidłowo działająca ochrona własności intelektualnej oraz system egzekwowania praw mają kluczowe znaczenie, jeśli Europa ma wykorzystać pełen potencjał jednolitego rynku cyfrowego, który tworzy miejsca pracy, stymuluje wzrost i dostarcza konsumentom wysokiej jakości treści.

¹⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2012/intellectual-property-rights_en.htm

¹⁶ <http://www.prawoautorskie.gov.pl/pages/posts/podsumowanie-konsultacji-spoecznych-w-sprawie-cywilnych-srodkow-egzekwowania-praw-wlasnosci-intelektualnej-434.php>

II. Dozwolony użytek

II. 1. Część ogólna

Wyjątki i ograniczenia praw wyłącznych, zwane też dozwolonym użytkowaniem, umożliwiają korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych, w określonych celach i określonym zakresie, bez zgody uprawnionych. W prawie międzynarodowym wprowadzono zasadę, zgodnie z którą dozwolony użytek powinien być ograniczony do pewnych szczególnych przypadków oraz nie powinien stać w sprzeczności z normalnym wykorzystaniem utworu (lub przedmiotu prawa pokrewnego) ani w sposób nieuzasadniony naruszać prawowitych interesów uprawnionego¹⁷. Określa się ją mianem trójstopniowego testu.

Przepisy dyrektyw UE przewidują zamkniętą listę wyjątków¹⁸, z których większość jest opcjonalna, tj. państwa członkowskie nie mają obowiązku ich wprowadzenia w prawie krajowym¹⁹. Powoduje to, że dozwolony użytek jest w przepisach krajowych poszczególnych państw członkowskich implementowany w sposób niejednolity, przez co takie samo działanie może być – w zależności od państwa członkowskiego – kwalifikowane jako dopuszczalne bądź niedozwolone. Oznacza to też, że korzystanie z utworu (przedmiotu prawa pokrewnego) w ramach dozwolonego użytku musi być ograniczone do terytorium państwa członkowskiego, na podstawie którego przepisów się ono odbywa²⁰.

Ponadto w większości przypadków w przepisach UE powielono wprowadzony w konwencjach międzynarodowych trójstopniowy test²¹, tym samym wyraźnie zobowiązując państwa członkowskie do respektowania określonych w nim zasad podczas implementacji bądź stosowania wyjątków przewidzianych w dyrektywach²².

15. Czy przepisy UE powinny zobowiązywać państwa członkowskie do wprowadzenia wszystkich (bądź wybranych) wyjątków w prawie krajowym?
16. Jakie przypadki dozwolonego użytku należałoby usunąć, a jakie dodać do obecnego katalogu wyjątków, określonego w dyrektywach UE?
17. Czy przepisy prawa UE o dozwolonym użytku powinny być sformułowane w sposób bardziej elastyczny, czy też bardziej precyzyjny niż obecnie? W jaki sposób powinno to zostać dokonane i w odniesieniu do których wyjątków?
18. Czy terytorialne ograniczenie możliwości korzystania z wyjątków i ograniczeń stanowi w Państwa opinii problem, a jeśli tak – w jaki sposób mógłby on zostać rozwiązany?

Odpowiedź na te pytania jest ściśle powiązana z pytaniem o utworzenie jednolitego prawa autorskiego w UE - w sytuacji, gdy opowiemy się za jednolitym prawem, to zakres stosowania wyjątków w poszczególnych państwach członkowskich powinien być taki sam. Kwestia rozszerzenia, ograniczenia, doprecyzowania bądź uelastycznienia istniejących wyjątków nie może zostać rozstrzygnięta bez głębokiej analizy skutków na procesy tworzenia kultury i jej

¹⁷ Art. 9 ust. 2 Konwencji berneńskiej, art. 13 Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS), art. 10 ust. 2 Traktatu WIPO o prawie autorskim, art. 16 ust. 2 Traktatu WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach.

¹⁸ Art. 5 i 6 dyrektywy 2009/24/WE, art. 6 i 10 dyrektywy 2006/115/WE w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej, art. 6 i 9 dyrektywy 96/9/WE w sprawie ochrony prawnej baz danych, art. 5 dyrektywy 2001/29/WE.

¹⁹ W Polsce prawie wszystkie przypadki dozwolonego użytku określone w dyrektywach UE zostały implementowane.

²⁰ Wyjątkiem jest korzystanie w ramach dozwolonego użytku z utworów osieroconych – por. art. 4 dyrektywy 2012/28/UE.

²¹ Art. 6 ust. 3 dyrektywy 2009/24/WE, art. 10 ust. 3 dyrektywy 2006/115/WE, art. 6 ust. 3 dyrektywy 96/9/WE, art. 5 ust. 5 dyrektywy 2001/29/WE.

²² Por. art. 35 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

finansowania oraz aspektu ekonomicznego w postaci tworzenia krajowego i europejskiego PKB, Trzeba sobie odpowiedzieć na pytanie kto jest beneficjentem takich wyjątków w sensie ekonomicznym? Użytkownicy, czy platformy internetowe, zarabiające potężne kwoty na aktywności użytkowników, którzy w ramach wyjątku umieszczają na tych platformach również materiały objęte prawem autorskim osób trzecich. Jak na tym tle rysują się interesy przedsiębiorstw kreatywnych, które inwestują znaczne środki finansowe w powstawanie twórczości? W długofalowej perspektywie może to doprowadzić do zaniku i ścisłej reglamentacji profesjonalnej twórczości, bowiem powstawać w tej sferze będzie tylko twórczość opłacona przez państwo i materiały prasowe mediów publicznych opłacone z abonamentu oraz twórczość uprawiana przez osoby mające inne źródła utrzymania.

II. 2. Dozwolony użytek publiczny

W 2013 r. w ramach prac Forum Prawa Autorskiego odbyła się dyskusja na temat przepisów o dozwolonym użytku publicznym w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Podczas tej dyskusji oraz w towarzyszących jej konsultacjach społecznych podawano przykłady trudności i wątpliwości, jakie pojawiają się przy okazji ich stosowania²³.

Te problemy, które wynikają ze sposobu implementacji przepisów UE do polskiej ustawy, MKiDN będzie starać się rozwiązać przy okazji nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, której projekt zostanie opublikowany w pierwszym półroczu 2014 r.

Natomiast w ramach dyskusji o europejskim prawie autorskim należy przyjrzeć się sposobowi sformułowania przepisów o wyjątkach w dyrektywach UE, w szczególności w dyrektywie 2001/29/WE.

W ogłoszonych przez Komisję Europejską konsultacjach zwrócono przede wszystkim uwagę na wyjątki dotyczące bibliotek i archiwów, nauczania i badań naukowych oraz niepełnosprawności. Podniesiono także problemy związane z eksploracją tekstów i danych oraz treściami tworzonymi przez użytkowników. Kwestie te nie zostały uregulowane w dyrektywie.

II.2.1. Biblioteki i archiwa

Wyjątek dotyczący „tradycyjnych” wypożyczeń bibliotecznych został wprowadzony w art. 6 dyrektywy 2006/115/WE. Przewiduje on możliwość ustanowienia odstępstwa od wyłącznego prawa do udzielenia oryginałów i powielonych egzemplarzy chronionych utworów²⁴. Twórcy powinni otrzymać jednak z tego tytułu wynagrodzenie²⁵.

Art. 5 ust. 2 lit. c) dyrektywy 2001/29/WE upoważnia ogólnodostępne biblioteki, instytucje edukacyjne i muzea, jak również archiwa, do dokonywania szczególnych czynności zwielokrotniania, nie zmierzających do osiągnięcia korzyści majątkowych. Przepis ten umożliwia wykonywanie kopii utworów w celu zachowania i ochrony zbiorów wymienionych instytucji²⁶.

Natomiast zgodnie z art. 5 ust. 3 lit. n) dyrektywy 2001/29/WE instytucje te są upoważnione do udostępniania utworów indywidualnym osobom, do celów badań lub studiów, przy wykorzystaniu terminali znajdujących się w pomieszczeniach tych jednostek. Wyjątek obejmuje jednak tylko utwory

²³ Materiały z dyskusji na Forum Prawa Autorskiego oraz wyniki konsultacji społecznych można znaleźć na stronie internetowej: <http://www.prawoautorskie.gov.pl/pages/strona-glowna/zmiany-w-prawie-prawo-autorskie/forum-prawa-autorskiego.php>.

²⁴ Por. art. 28 pkt 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

²⁵ Wprowadzenie w Polsce wynagrodzenia z tytułu wypożyczeń bibliotecznych było przedmiotem dyskusji w ramach Forum Prawa Autorskiego.

²⁶ Por. art. 28 pkt 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

„nie podlegające zasadom zakupu lub licencji”, co budzi wątpliwości interpretacyjne²⁷. Ponadto nie upoważnia on do udostępniania utworów przez internet, co wprost potwierdzono w treści motywu 40 preambuły dyrektywy.

19. *W jaki sposób powinny zostać sformułowane przepisy UE dotyczące korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych przez biblioteki i archiwa, w szczególności:*

- a. *w zakresie ochrony własnych zbiorów tych instytucji, w tym ich digitalizacji;*
- b. *dostępu on-line do tych zbiorów oraz wypożyczania utworów w postaci cyfrowej, w tym udostępnianych przez biblioteki mające siedzibę w innym państwie członkowskim?*

W jakich przypadkach powinno odbywać się to w oparciu o przepisy o dozwolonym użytku, a w jakich z wykorzystaniem mechanizmów licencyjnych?

W odniesieniu do bieżących wydań gazet i czasopism, a także archiwów materiałów prasowych wydawców udostępnianych online, zmiana dotychczasowego zakresu tego wyjątku wprowadziłaby mechanizm nieuczciwej konkurencji w stosunku do wydawców prasy. Łatwa możliwość zapoznania się online bez wychodzenia z domu poprzez stronę biblioteki z materiałami prasowymi udostępnianymi odpłatnie przez wydawców; całkowicie zrujnowałaby i tak nie najlepiej prosperujący rynek prasy cyfrowej. Kwestia wprowadzenia ewentualnych odpłatnych licencji powinna zostać dokładnie przeanalizowana. Stały dostęp do materiałów prasowych przez stronę internetową jest czymś innym niż czasowe korzystanie z egzemplarza utworu w ramach wypożyczenia bibliotecznego.

II.2.2. *Użytek edukacyjny i naukowy*

Art. 5 ust. 3 lit. a) dyrektywy 2001/29/WE dopuszcza korzystanie z chronionych utworów w ramach nauczania lub badań naukowych, w zakresie uzasadnionym przez niekomercyjny cel, który ma zostać osiągnięty oraz pod warunkiem podania źródła, w tym nazwiska twórcy, chyba, że nie jest to możliwe²⁸. Podstawowe problemy dostrzeżone w tym zakresie przez Komisję Europejską dotyczą niejednolitej interpretacji tego wyjątku w państwach członkowskich.

20. *W jaki sposób powinny zostać sformułowane przepisy UE dotyczące korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych w celu edukacyjnym lub naukowym? W jakich przypadkach powinno odbywać się to w oparciu o przepisy o dozwolonym użytku, a w jakich z wykorzystaniem mechanizmów licencyjnych?*

[bez odpowiedzi]

II.2.3. *Korzystanie dla dobra osób niepełnosprawnych*

Art. 5 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2001/29/WE upoważnia do korzystania w celu niekomercyjnym z chronionych utworów dla dobra osób niepełnosprawnych, przy czym sposób korzystania i jego zakres muszą być powiązane z danym upośledzeniem²⁹.

Warto w tym miejscu wspomnieć, że w dniu 28 czerwca 2013 r. w Marrakeszu został przyjęty Traktat WIPO w sprawie ułatwienia dostępu do opublikowanych utworów osobom niewidomym i niedowidzącym oraz osobom z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi im zapoznanie się z drukiem. Traktat umożliwi dystrybuowanie i publiczne udostępnianie kopii utworów w formatach

²⁷ Kwestia to została podniesiona w pytaniu prejudycjalnym przed TSUE (sprawa C-117/13 Technische Universität Darmstadt). Sąd niemiecki skierował w tej sprawie pytanie: *Czy zasady zakupu lub licencji w rozumieniu art. 5 ust. 3 lit. n) dyrektywy 2001/29/WE obowiązują w przypadku, gdy właściciel prawa proponuje wymienionym tam instytucjom zawarcie umów licencyjnych o korzystanie z dzieła na odpowiednich warunkach?*

²⁸ Por. art. 27 i art. 29 ust. 2-3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

²⁹ Por. art. 33¹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

dostosowanych do potrzeb osób niewidomych i niedowidzących, zarówno w kraju jak i za granicą. W najbliższym czasie planowane jest podpisanie tego traktatu przez UE i państwa członkowskie, a następnie jego ratyfikacja. Wdrożenie traktatu może wymagać zmiany prawa UE, przede wszystkim w aspekcie ponadgranicznego korzystania ze wspomnianego wyjątku.

21. *W jaki sposób powinny zostać sformułowane przepisy UE dotyczące korzystania z utworów na potrzeby osób niepełnosprawnych? W jakich przypadkach powinno odbywać się to w oparciu o przepisy o dozwolonym użyciu, a w jakich z wykorzystaniem mechanizmów licencyjnych?*

Podstawą powinien być mechanizm umów licencyjnych.

II.2.4. Eksploracja tekstów i danych

Terminem „eksploracja tekstów i danych” (*text and data mining*) Komisja Europejska określa techniki automatycznego przeszukiwania i analizy dużych ilości danych (np. czasopism, stron internetowych, baz danych), w szczególności na potrzeby badań naukowych. Ponieważ do tego celu konieczne jest zwielokrotnienie analizowanych danych w pamięci komputera, działanie takie może być uznawane za wkroczenie w monopol prawnoautorski. Nie jest jednak jasne, czy mieści się ono w granicach dozwolonego użyciu określonego przepisami dyrektywy 2001/29/WE oraz regulacji dotyczących baz danych.

Eksploracja tekstów i danych była przedmiotem prac jednej z grup roboczych w ramach prowadzonego przez Komisję Europejską dialogu „Licencje dla Europy”³⁰. Jej uczestnicy nie osiągnęli jednak porozumienia.

22. *Jakie działania powinna podjąć Unia Europejska w odniesieniu do problematyki eksploracji tekstów i danych?*

Z perspektywy wydawców wprowadzenie takiego wyjątku może zostać wykorzystane przez agregatorów wiadomości i firmy monitorujące media, w celu uniknięcia konieczności uzyskania licencji na swą działalność - z tego względu jesteśmy przeciwni wprowadzeniu takiego uprawnienia w formie wyjątku. Należy w tym przypadku również zwrócić uwagę na podobny mechanizm jak w przypadku platform udostępniających materiały w ramach dozwolonego użyciu ich użytkowników, a nie tych platform. Bowiem potencjalni uprawnieni z tego tytułu nie będą mieli narzędzia do realizacji tego uprawnienia; aby je zrealizować, będą musieli skorzystać z narzędzia zaoferowanego przez cudzy podmiot. Wprowadzenie tego wyjątku zalegalizuje bezprawne skopiowanie zawartości stron internetowych przez wyszukiwarki internetowe w celu świadczenia przede wszystkim usług komercyjnych, gdzie cel naukowy będzie tylko marginesem tej działalności. Wydawcy prasy ani inni uprawnieni nie będą mogli stosować narzędzi, które aktualnie blokują możliwość wejścia na nie przez roboty wyszukiwarek takie *robot.txt* czy *acp*.

II.2.5. Treści tworzone przez użytkowników

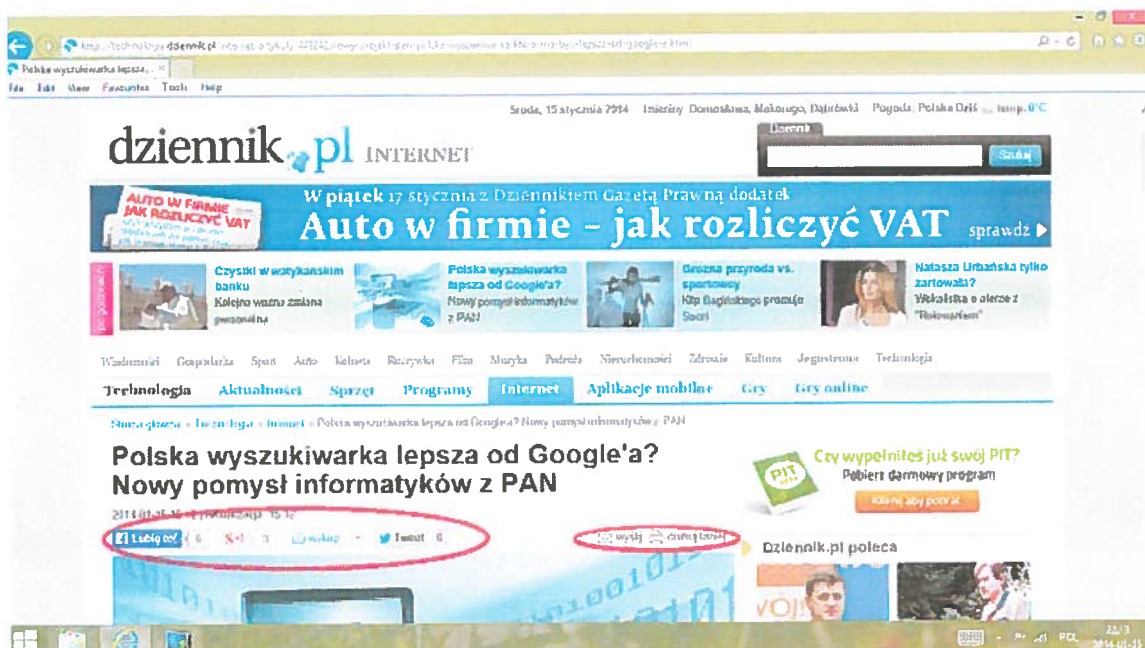
Konieczność analizy zjawiska treści tworzonych przez użytkowników (*user-generated content*) wynika z szybkiego rozwoju portali i innych mediów społecznościowych. Oprócz oryginalnych treści tworzonych przez użytkowników tych serwisów, często wykorzystują oni w ramach własnej aktywności internetowej treści chronione prawami osób trzecich, nierzadko tworząc w ten sposób nowe utwory. Masowa skala tego wykorzystania nie pozostaje bez znaczenia dla uprawnionych. Zjawisko to jest często przedstawiane, jako przejaw swobody wypowiedzi użytkowników internetu. Nie można jednak zapominać, że właściciele serwisów społecznościowych czerpią korzyści majątkowe z wymiany treści pomiędzy użytkownikami, a więc zarówno z wykorzystywania utworów chronionych prawami osób trzecich, jak i utworów stworzonych przez użytkowników.

³⁰ <http://ec.europa.eu/licences-for-europe-dialogue/en/content/final-plenary-meeting>

Także w tym przypadku dialog „Licencje dla Europy” nie doprowadził do żadnych uzgodnień. Z jednej strony wzywano do wprowadzenia w prawie UE wyjątku obejmującego treści tworzone przez użytkowników. Z drugiej natomiast wskazywano, iż wystarczające są mechanizmy licencyjne (licencje udzielane platformom społecznościowym oraz tzw. mikrolicencje kierowane do użytkowników).

23. Jakie działania powinna podjąć Unia Europejska w odniesieniu do problematyki treści tworzonych przez użytkowników?

Popieramy pogląd wcześniej już przedstawiony w odpowiedzi na pytania nr 8 i 9 i uznajemy za wystarczające istniejące mechanizmy licencyjne. Na fragmencie przykładowej strony „Gazety Wyborczej” widać narzędzia nie tylko licencji dla profesjonalistów, ale bezpłatną licencję dla użytkownika poprzez możliwość wysłania artykułu do platform społecznościowych. Poniżej strona cyfrowego wydania „Rzeczpospolitej”, która zawiera ikony jeszcze większej ilości platform do dzielenia plików (umieszczania linków w serwisach społecznościowych) oraz strona dziennik.pl. Na stronie dziennik.pl zaznaczono również narzędzia umożliwiające sprawne wydrukowanie lub wysłanie artykułu pocztą e-mail.

II.3. Dozwolony użytek osobisty i reprografia

Dyrektywa 2001/29/WE przewiduje dwa istotne wyjątki od wyłącznego prawa do zwielokrotniania utworów i przedmiotów praw pokrewnych.

Pierwszy z nich dotyczy zwielokrotniania na dowolnym nośniku przez osobę fizyczną do prywatnego, niekomercyjnego użytku (art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29/WE)³¹.

Drugi obejmuje zwielokrotnianie na papierze lub podobnym nośniku przy użyciu dowolnej techniki fotograficznej lub podobnej (art. 5 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29/WE). W praktyce dotyczy to przede wszystkim zwielokrotniania utworów dla własnego użytku osobistego osób trzecich, dokonywanego w ramach działalności gospodarczej prowadzonej przez posiadaczy urządzeń reprograficznych (punkty kserograficzne).

W obu przypadkach warunkiem wprowadzenia wyjątku w prawie krajowym jest otrzymanie przez uprawnionych godziwej rekompensaty. W prawie UE nie określono sposobu zapewnienia tej rekompensaty. W państwach członkowskich, w których wprowadzono powyższe wyjątki, jest to dokonywane poprzez system opłat (*levies*) nakładanych na nośniki i urządzenia wykorzystywane do kopiowania utworów³² oraz opłat reprograficznych, którymi obciążone są podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie reprografii³³. Brak szczegółowej harmonizacji powoduje jednak występowanie znacznych różnic pomiędzy rozwiązaniami funkcjonującymi w poszczególnych państwach członkowskich. Różnice te dotyczą np. katalogu nośników i urządzeń objętych opłatami czy zwolnienia od opłat urządzeń o przeznaczeniu typowo profesjonalnym.

Dodatkowo, z uwagi na nieustanny postęp technologiczny, pojawiają się problemy dotyczące stosowania systemu opłat z tytułu prywatnego kopiowania w środowisku cyfrowym, w szczególności w przypadku zwielokrotniania legalnie nabytych plików elektronicznych w serwisach internetowych umożliwiających takie zwielokrotnianie w ramach licencji uzyskanej przez usługodawcę, czy też nowych rodzajów usług elektronicznych umożliwiających zwielokrotnianie utworów do użytku prywatnego (np. usługi oparte na chmurze).

24. Czy Państwa zdaniem istnieje potrzeba bardziej precyzyjnego sformułowania w prawie UE zakresu i sposobu korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku prywatnego? W których obszarach?
25. Czy w prawie UE należy dokonać szczegółowej harmonizacji przepisów o rekompensacie z tytułu prywatnego kopiowania? W jakim kierunku powinny iść tego rodzaju rozwiązania, w szczególności mając na uwadze swobodny przepływ towarów i usług w UE oraz fakt, że część urządzeń jest wykorzystywana do celów wyłącznie profesjonalnych? W jakim zakresie państwa członkowskie powinny zachować autonomię w regulowaniu tych zagadnień? Czy należy uwzględnić, i jak, zjawisko kopiowania utworów do celów prywatnych przy użyciu urządzeń nabytych do celów profesjonalnych (np. przez pracowników przy użyciu sprzętu służbowego)? Czy należy uwzględnić, i jak, zjawisko wtórnego obrotu sprzętem nabytym pierwotnie do celów profesjonalnych, który w ramach tego wtórnego obrotu może być nabyty do celów prywatnych?
26. Czy system opłat z tytułu prywatnego kopiowania powinien uwzględniać sytuacje, w których zwielokrotnienie legalnie nabytej kopii utworu odbywa się za zgodą uprawnionych albo jest możliwe w tak nieznacznym zakresie, że szkoda dla uprawnionych jest niewielka, a jeśli tak to w jaki sposób?

³¹ Por. art. 23 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

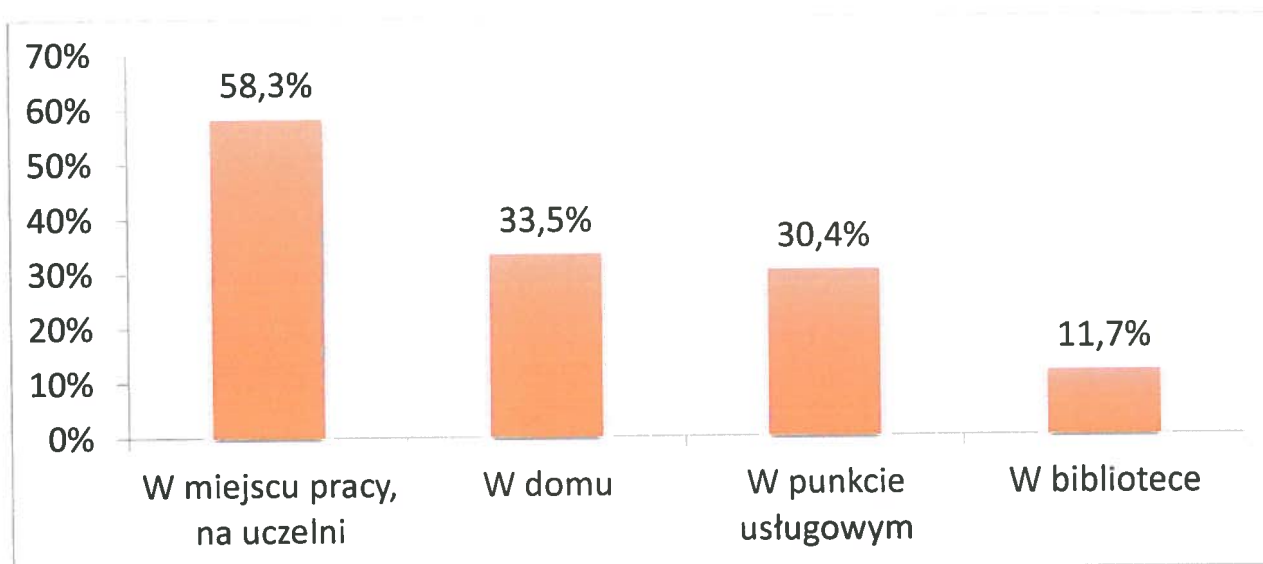
³² Por. art. 20 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

³³ Por. art. 20¹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

27. Czy system rekompensaty z tytułu prywatnego kopiowania powinien uwzględniać nowe rodzaje usług online umożliwiających zwielokrotnianie utworów do użytku prywatnego, takie jak np. usługi oparte na technologii chmury, a jeśli tak to w jaki sposób?
28. Czy wysokość opłat z tytułu prywatnego kopiowania powinna być wskazywana na rachunkach/fakturach wystawianych końcowym nabywcom obciążonych nimi nośników i urządzeń? Jaka byłaby korzyść z takiego rozwiązania? Jakie mogą być negatywne konsekwencje?

Teza uznająca za fakt, że część urządzeń jest wykorzystywana do celów wyłącznie profesjonalnych, jest z gruntu fałszywa: w świetle najnowszych badań kopiowania przeprowadzonych na zlecenie SW REPROPOL przez MillwardBrown pt. „Kopiowanie w jakim celu”, aż 58% badanych podaje jako miejsce kopiowania - miejsce pracy, a to właśnie tam z reguły urządzenia powinny być wykorzystywane do celów wyłącznie profesjonalnych.

Miejsce ulokowania urządzeń wykorzystywanych do kopiowania (Podstawa, osoby, które korzystały z materiałów kopiowanych, N=409)

W krajach europejskich funkcjonuje kilka systemów kompensowania uprawnionym ograniczenia praw autorskich na rzecz dozwolonego użytku prywatnego. Najbardziej popularnym modelem, stosowanym również w Polsce, są opłaty od urządzeń i czystych nośników związanych z kopiowaniem utworów. Istnieją jeszcze modele licencyjne jak w Danii, czy kraje, w których budżet państwa wziął na siebie wypłatę stosownych rekompensat z tego tytułu, np. Hiszpania. I właśnie przykład hiszpański pokazuje jak bezsensowne są dyskusje dotyczące charakteru korzystania z urządzenia – w związku z opłatą reprograficzną. W Hiszpanii jeszcze rok temu obowiązywał system czystych nośników – niestety, wpływy z tego tytułu wnoszone do organizacji zbiorowego zarządzania na przestrzeni dwóch lat zmalały o 80% właśnie pod pretekstem nie używania urządzenia do prywatnego kopiowania. Tak niskie wpływy nie mogły stanowić jakiegokolwiek rekompensaty dla autorów - stąd Hiszpania postanowiła przenieść to zobowiązanie na państwo. Należy pamiętać, że w UE są kraje, w których w ogóle nie ma dozwolonego użytku prywatnego, np. Wielka Brytania. Tak więc dyskusja o ujednoliceniu modelu kompensaty z tytułu użytku prywatnego powinna zostać poprzedzona decyzją o ujednoliceniu prawa autorskiego w UE w zakresie dozwolonego użytku prywatnego.